

Trung tâm Khuyến nông quốc gia trân trọng giới thiệu

NGƯỜI GIEO HẠT TRI THỨC

Trên đồng ruộng

Câu chuyện về nghề khuyến nông

Có những nghề không tạo ra hạt lúa. Nhưng lại làm cho hạt lúa tốt hơn.

Không trực tiếp gieo mạ. Nhưng lại làm cho mạ khỏe hơn.

Không trực tiếp cầm liềm gặt lúa. Nhưng lại làm cho mùa gặt nhẹ nhàng hơn.

Đó là nghề khuyến nông.

Một nghề không mấy khi được đứng trên sân khấu. Nhưng lại đứng giữa ruộng đồng nhiều nhất.

Một nghề ít khi được nghe lời khen. Nhưng lại đi qua nhiều vất vả nhất.

Nếu nông dân là người làm ra hạt gạo, thì khuyến nông là người góp phần làm ra “cách làm”.

Và trong một thời đại mới, đôi khi cách làm còn quan trọng hơn cả sức làm.

Khuyến nông - nghề “đứng giữa”

Khuyến nông là nghề rất lạ.

Không hẳn là nhà khoa học.
Cũng không hẳn là nông dân.

Khuyến nông đứng ở giữa:
giữa phòng thí nghiệm và bờ
ruộng, giữa lý thuyết và thực
hành, giữa kỹ thuật và tập
quán, giữa niềm tin và nghi
ngại.

Có những điều viết trong giáo
trình nghe rất hay, nhưng ra
tới ruộng là khác liền.

Có những kỹ thuật “đúng”
trên giấy, nhưng nếu không
hợp đất, hợp nước, hợp mùa...
thì cũng khó làm.

Vì vậy người khuyến nông không chỉ biết kiến thức. Họ phải biết địa phương.

≈ **Biết bờ ruộng này hay bị phèn.**

🌿 **Biết con rạch kia nước mặn
lên lúc nào.**

🌿 **Biết bà con quen sạ dày.**

🌿 **Biết mùa này rầy nâu hay kéo tới.**

Khuyến nông giống như người “phiên dịch” cho khoa học: dịch khoa học ra tiếng ruộng đồng.

Nghề của những đôi dép lội bùn

Nếu có cuộc thi kể về “đôi chân vất vả”, người khuyến nông chắc chắn nằm trong nhóm đầu.

Bởi nghề này không làm việc bằng ghế ngồi nhiều. Nghề này làm việc bằng đôi dép lội bùn, chiếc nón lấm mưa, chiếc xe máy chạy đường quê, và một cuốn sổ ghi chép.

Khuyến nông đi vào ruộng khi sương còn đọng.

Đi qua kênh khi nắng đứng bóng.

Đi tới nhà nông dân khi chiều muộn.

Có khi đêm rồi vẫn còn điện thoại: “Anh ơi, ruộng em bị gì rồi!”.

Có những người làm khuyến nông lâu năm, họ thuộc từng mùa rầy, thuộc từng giống lúa, thuộc từng nhịp mưa nắng.

Mà điều quý nhất là: họ thuộc... từng nỗi lo của nông dân.

Không có nghề nào thấp kém - nghề khuyến nông là nghề “giữ mùa”

Có người nghĩ khuyến nông chỉ là hướng dẫn kỹ thuật.

Nhưng thực ra, khuyến nông là nghề giữ mùa.

- Giữ mùa không thất bát.
- Giữ mùa đừng bệnh.
- Giữ mùa đừng chết cá.
- Giữ mùa đừng mất giá

Khuyến nông giúp bà con nông dân: giảm lượng giống, giảm phân thuốc, giảm chi phí, tăng chất lượng, tăng an toàn, tăng giá trị.

Một thay đổi nhỏ trong cách làm, có thể cứu cả một mùa.

Và một mùa được cứu, là một gia đình đỡ gánh nặng.

Trong nông thôn, người ta sống bằng mùa vụ. Cho nên người khuyến nông, là người giữ cho nông thôn bớt chênch vênh.

Nghề của sự kiên nhẫn và lòng tin

Khó nhất của khuyến nông không phải kỹ thuật. Khó nhất là thuyết phục.

- Thuyết phục một người đã làm cách đó 20 năm.
- Thuyết phục một người từng mất mùa vì thử cái mới.
- Thuyết phục một người đang sợ rủi ro.

Người khuyến nông phải hiểu: nông dân không “bảo thủ”. Nông dân chỉ sợ mất mùa. Cho nên muốn bà con đổi, không thể nói bằng khẩu hiệu.

- Phải nói bằng thực tế.
- Phải làm mô hình.
- Phải “cầm tay chỉ việc”.
- Phải cùng lợi ruộng.
- Phải có lúc chấp nhận bị nghi ngờ.

Khuyến nông là nghề gieo... niềm tin. Gieo niềm tin rằng có con đường làm nông nghiệp đang hoàng hơn, nhẹ nhọc hơn, bền vững hơn.

Khuyến nông trong
thời đại mới – không
chỉ khuyến “kỹ thuật”,
mà khuyến “tư duy”

Ngày xưa, khuyến nông chủ yếu khuyến kỹ thuật: sạ thưa, bón phân đúng lúc, phun thuốc đúng ngưỡng.

Nhưng hôm nay, khuyến nông cần thêm một việc lớn: khuyến tư duy. Khuyến tư duy: từ sản lượng sang chất lượng, từ đơn canh sang đa canh, từ phân hóa học sang hữu cơ, từ làm một mình sang hợp tác – liên kết, từ bán lúa sang làm thương hiệu, từ “làm nông” sang “làm kinh tế nông nghiệp”.

Người khuyến nông thời nay phải có thêm vai: người hướng dẫn chuyển đổi số, người kết nối doanh nghiệp – thị trường, người tổ chức cộng đồng, người khơi dậy khát vọng.

Khuyến nông là nghề của tương lai, bởi tương lai nông nghiệp nằm ở tri thức.

An illustration of a woman with brown hair tied in a ponytail, wearing a light blue shirt and a dark blue vest with green trim. She is kneeling in a field, her hands resting on the soil next to a rice plant. The rice plant's roots are exposed and spread out in the dark, rich soil. In the background, there are more rice plants and a bright, sunny sky with some clouds. The overall scene conveys a sense of agricultural care and connection to the land.

Khuyến nông - người giữ đạo đức của đất

Có một điều rất sâu: người khuyến nông không chỉ giúp tăng năng suất, họ còn giúp giảm tổn thương cho đất.

Đất cũng biết mệt. Nước cũng biết buồn. Cây cũng biết bệnh.

Khi bà con giảm thuốc, giảm lạm dụng phân, giữ lại thiên địch, giữ cho hệ sinh thái ruộng đồng còn thở... đó không chỉ là kỹ thuật. Đó là đạo đức với đất.

Khuyến nông là nghề nhắc mình rằng: đất không phải cái máy. Đất là sự sống.

Một lời tri ân

Xin tri ân những người làm nghề khuyến nông. Những người không làm ra hạt lúa, nhưng làm ra con đường để hạt lúa đi xa hơn. Những người đi giữa ruộng đồng, lắng nghe tiếng đất, nghe tiếng nước, nghe tiếng lo của bà con, rồi tìm cách làm cho nông dân yên lòng hơn.

Có những nghề người ta đo bằng tiền. Còn nghề khuyến nông, có khi đo bằng một điều giản dị hơn: một mùa mà bà con không phải khóc.

Không có nghề nào thấp kém. Chỉ có những nghề âm thầm, nhưng giữ cho quê hương mình đi qua mưa nắng một cách vững vàng hơn.

Lê Minh Hoan

